

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

**География және табиғатты пайдалану факультеті
Метеорология және гидрология кафедрасы
«8D05204-Метеорология» мамандығы бойынша білім беру бағдарламасы**

**«Қауіпті гидрометеорологиялық құбылыстардың тәуекелдерін басқару» базалық пәні
бойынша қорытынды баға беруге арналған**

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ
көктемгі семестр, 2024-2025 оқу жылы

5 кредит

2025 ж

«Қауіпті гидрометеорологиялық құбылыстардың тәуекелдерін басқару» пәні бойынша қорытынды емтихан бағдарламасын құрастырушы PhD, аға оқытушы Талипова Э.К.

19.03.2025 жылы Метеорология және гидрология кафедрасының отырысында қаралды, хаттама
№ 13

Метеорология және гидрология
кафедрасының меңгерушісі

А. С. Нысанбаева

ПӘН БОЙЫНША ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

Қорытынды емтиханның міндеті – докторанттардың оқу барысын алған білімдерін курс барысында қарастырылған тақырыптарға сәйкес жүйелеу және бағалау.

Қорытынды емтихан бағдарламасы қазіргі таңда қолданыста жүрген бағдарламаларды пайдаланудың маңыздылығы, мазмұны мен мақсаттарына, дамуға арналған сұрақтарға, докторанттардың оларды қолдану барысында қажетті білім мен практикалық дағдыларды алуға көмектесетін сұрақтарды қамтиды.

Бағдарламада емтиханға дайындалуға арналған курстың барлық тақырыптары және әдебиеттерді оқуға арналған ұсынылған кітаптар мен ережелер бар.

Қорытынды емтиханда докторанттардың жауабы баллдық жүйемен бағаланады. ҚазҰУ академиялық саясатының негізінде.

2.17.3. Ағымдық үлгерімді бақылау бағасы кем дегенде 60%-ы пән бойынша білімді қорытынды бағалаудың, бағалау және қорытынды емтихан кем дегенде 40% - ы пән бойынша қорытынды баға.

2.17.4. Пән бойынша қорытынды баға білім алушының бақылау кезеңінде де, қорытынды бақылауында да оң баға алған жағдайда ғана есептеледі.

Емтиханды тапсыру түрі - жазбаша-офлайн. Кесте бойынша көрсетілген аудиторияда **жазбаша-офлайн** жүзеге асырылады.

Емтихан сұрақтарын деканат қызметкерлері кездейсоқ буын арқылы береді.

1 Жазбаша емтихандар бекітілген кестеге сәйкес өткізіледі.

2 Жазбаша емтихан өткізілетін аудиторияға докторант жеке басын куәландыратын құжатпен ғана кіруге рұқсат етіледі. Емтихан рәсіміне қатыспайтын адамдардың қатысуына тыйым салынады.

3 Кезекші оқытушы жеке басын куәландыратын құжатты емтиханға жіберу парағымен тексереді. Пән бойынша рейтингтік-баллы 50%-дан төмен магистрант емтиханға жіберілмейді.

4 Аудиторияға кіргізу мен шығаруды кезекші оқытушы жүзеге асырады

5 Кешіккен магистрант емтиханға жіберілмейді.

6 Кезекші оқытушы әрбір докторантқа жауап парағын береді (қажет болған жағдайда студент қосымша жауап парағын ала алады) және докторантқа тапсырылатын пәнге билет таңдау мүмкіндігін береді

7 Емтиханға қатысқан докторант қатысу парағына қол қоюы керек.

8 Жазбаша емтиханға бөлінген уақыттың басталуы докторанттардың соңғы емтихан материалын қабылдау уақыты болып табылады.

9 Жазбаша емтиханды тапсыру кезінде жетекші оқытушы мәлімдеген анықтамалық материалдарды пайдалануға рұқсат етіледі (анықтамалық материалдар билеттері бар конвертке салынуы немесе тапсырма мәтінінде жазылуы тиіс).

10 Докторант емтиханды тапсыру кезінде белгіленген талаптарды орындамаған жағдайда: парақтарды, ұялы телефондарды және басқа да құрылғыларды пайдаланса, тәртіптік бұзушылықтар жасаса, басқа магистранттарға оның әрекетіне кедергі келтірсе, кезекші оқытушы оны аудиториядан шығаруға құқылы. Бұл ретте емтихан тәртібін бұзғаны туралы акт жасалады, жауап парағы диагональ бойынша сызу арқылы жойылады, қабылдау парағына «Тәртіп бұзылғаны үшін жойылды» деген белгі қойылады, парақта «0» қойылады.

11. 48 сағат ішінде білім алушылардың жинаған баллдары аттестация парағына қойылады

МАҢЫЗДЫ: Жазбаша емтихан - емтихан кестесі бойынша өткізіледі. Білім алушылар мен оқытушылар емтихан кестесі туралы алдын ала хабардар болады.

Білім алушылардың жауаптарын бағалау критерийлері

Емтихан кезінде білім алушылардың дайындық деңгейін бағалаудың және тиісті құзыреттіліктерін қалыптастырудың негізгі критерийлері:

- кәсіби терминологияны меңгеру дәрежесі;

- білім алушының теориялық білімді меңгеру және оларды кәсіби мәселелерді шешуде пайдалана білу деңгейі;

ПӘН ТАҚЫРЫПТАРЫНЫҢ МАЗМҰНЫ

1. Өзгергіштік жағдайындағы тәуекелдерді басқарудың негізгі тенденциялары әлеуметтік-табиғи процестер.
2. Қауіпті тәуекелдерді анықтау мен талдаудың негізгі принциптері құбылыстар.
3. Гидрометеорологиялық қауіптерді жоспарлауға қосу және қоғамдық секторда шешім қабылдау.
4. "Қоршаған орта" бағытын дамыту стратегиялары мен бағдарламаларын талдау
5. Тәуекелдерді басқарудың негізгі принциптері.
6. Альтернатива деректері бойынша конъюгация және ықтималдық матрицасы болжамдар.
7. Тұтынушының үш ықтимал стратегиясындағы шығын және экономикалық болжамдарға сену стратегиясының тиімділігі.
8. Әлеуметтік тәуекел көрсеткіштері және оларды бағалау әдістері.
9. Адамдардың денсаулығы мен өміріне келтірілген зиянды бағалау.
10. Климаттың өзгергіштігі мен климаттық тәуекелдерді бағалау.
11. Кешенді тәуекелдің сенімділік дәрежесін бағалау.
12. Ауа-райының қауіпті құбылыстарынан әлеуметтік тәуекелді бағалау.
13. Ауа райының қауіпті құбылыстарынан экономикалық тәуекелдерді бағалау
14. Төтенше жағдайларды критерийлер бойынша жіктеу жойқын салдары.
15. Ықтимал әлеуметтік-экономикалық салдарларды анықтау климаттың өзгеруі
16. Тәуекелдерді басқару әдістері:
17. Тәуекелдерді басқару схемасы.
18. Тәуекелдерді басқарудың жүйелік тәсілі.
19. Төтенше жағдайлар тәуекелдерін басқару.

ЕМТИХАНҒА ДАЙЫНДАЛУ ҮШІН ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР КӨЗДЕРІ

Негізгі:

1. Управление рисками техногенных катастроф и стихийных бедствий (пособие для руководителей организаций). Научное издание: Монография. Под общей редакцией Фалеева М.И. – М.: ФГБУ

ВНИИ ГОЧС (ФЦ), 2016. 270 с. <http://www.sra-russia.ru/files/book.pdf>

2. 8-е национальное сообщение и 5-й двухгодичный доклад Республики Казахстан Рамочной

Конвенции ООН об Изменении Климата. Астана, 2022 – 491 стр. 8NC_Kazakhstan_2022v1.0.pdf

3. Добровольный национальный обзор Республики Казахстан 2019: о реабилитации повестки дня до 2030 года в области устойчивого развития.

23453KAZAKHSTAN_VNR_Kazakhstan_web_site_2019

4. Кобышева Н.В., Акентьева Е.М., Галюк Л.П. Климатические риски и адаптация к изменениям и изменчивости климата в технической сфере. – Санкт-Петербург, «Издательство Кириллица». 2015.– 216 с.

5. Управление рисками экстремальных явлений и бедствий для содействия адаптации к изменению климата. Специальный доклад межправительственной группы экспертов по изменению климата. Доклад Рабочих групп I и II МГЭИК. – 2012.

https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/03/IPCC_SREX_RU_web-1.pdf

Қосымша:

1. Национальный доклад о состоянии окружающей среды и использовании природных ресурсов

Республики Казахстан за 2020 год. МЭГПР РК.

2. Оганесян В.В., Стерин А.М. Оценки потенциальных ущербов в монетарном выражении от

опасных и неблагоприятных метеорологических явлений на территории российской федерации в 1987-2017 гг.// Труды Гидрометцентра России. 2019. . С. 1-22.

3. Таланов Е.А. Региональная оценка эколого-экономического риска от водной эрозии и селей. – Алматы, 2007. – 352 с.

4. Исаков Н.А. Трехфакторная модель устойчивого развития: диалектика экономики, социальной сферы и охраны окружающей среды. – Алматы: «Гылым», 2004. – 336 с.

ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУ БАҒАЛАУ ЖӨНІНДЕГІ ӘДІСТЕМЕЛІК

ГЕОГРАФИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒАТТЫ ПАЙДАЛАНУ ФАКУЛЬТЕТІ

СТАНДАРТТЫ ЕМТИХАН: ЖАЗБАША/ОФЛАЙН

Пән: Қауіпті гидрометеорологиялық құбылыстардың тәуекелдерін басқару

Форма: стандартты жазбаша/офлайн. Платформа: офлайн

Критерий \ Балл	ДЕСКРИПТОРЛАР				
	Өте жақсы	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттандырылғысыз	
	90–100 балл	70–89 балл	50–69 балл	25–49 балл	0–24 баллов
50 бал	1 сұрақ -45-50	1 сұрақ -35-44	1 сұрақ -25-34	1 сұрақ - 13-24	1 сұрақ -0-12
1. Курстың теориясы мен тұжырымдамасын білу және түсіну	Сұрақтарға толық жауаптар берілді, көрнекі мысалдармен суреттелді; жауаптар сауатты ғылыми тілде баяндалды, барлық метеорологиялық терминдер мен ұғымдар дұрыс қолданылды және дұрыс сипатталды.	Сұрақтарға жалпы дұрыс жауаптар берілді, бірақ кейбір жауап толық болмады. Барлық метеорология ғылымына қатысты терминдер дұрыс қолданылмады, келтірілген мәліметтерде қате болды және сондай-ақ стилистикалық қателіктер де болды. Жауаптар мысалдармен дұрыс көрсетілмеді.	Сұрақтарға жауаптар үзінді болып табылады, келтірілген тұжырымдар дұрыс емес. Тақырыпты толық ашу үшін қажетті метеорологияның жаһандық және аймақтық мәселелері профильдің мазмұндық блоктары жіберілді. Жауап жалпы курстың мазмұны бойынша болды, нақты мәселелерді сипаттай алмады.	Жауаптар сұрақтардың мазмұнына сәйкес келмейді. Пәннің сұрақтарына қатысты негізгі ұғымдар қате түсіндірілді.	Сұрақтарға жауаптар бере алмады; студент пән мазмұнының негізгі бөлігін білмейді немесе түсінбегені көрсетілді. Емтихан ережелері сақталмады.
50 бал	1 сұрақ -45-50	1 сұрақ -35-44	1 сұрақ -25-34	1 сұрақ - 13-24	1 сұрақ -0-12
2. Таңдалған әдістеме мен технологияны нақты қолданбалы тапсырмаларға қолдану	Курстың технологиясы мен әдісі жақсы қолданылды; метеорологиялық ұғымдар міндетке қажетті қолданылды, қойылған негізгі проблема логикалық және дәлелді түрде ашылды.	Курстың әдісі мен студенттің алған білімі толық қолданылмады, бірақ нақты практикалық мәселелерді шешуге бейімделген; студенттің берген жауаптары мазмұны бойынша реттелмеген, жауапта маңызды емес қателіктер болды, бірақ негізгі сұрақтың арқасында жақсы жауап бере алды;	Курстың құралдары жартылай қолданылды, мазмұны толық ашылмады, жауапта дәлсіздіктер болды, жауаптардың логикасы бұзылды, берілген материалдың мағынасы жоқ, пәнаралық байланыстар туралы түсінік болмады.	Метеорологияның жаһандық және аймақтық мәселелері пәнінің маңызды бөлігі дұрыс қолданбады, жауаптарда көп қателіктер жіберілді, билет бойынша қосымша сұрақтарға жауап бере алмады пәнге қатысты әдістерді қолдана алмады.	Қойылған мақсат шешілмеді, себебі әдістер мен технологияны дұрыс қолданыла аймағаны көрсетілді; жауап беру кезінде (бір сұраққа) көптеген қателіктер жіберілді; пәннің материалдың игермеген. Қорытынды бақылау жүргізу қағидалары сақталмады.

